ИНОВАТИВНА ПЕДАГОГИЧЕСКА ТЕХНОЛОГИЯ ЗА ВОКАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА СТУДЕНТИ ОТ ВИСШИТЕ МУЗИКАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИ СПЕЦИАЛНОСТИ, ОСНОВАВАЩА СЕ ВЪРХУ АВТОРСКИЯ МОДЕЛ „ПЕЕЩО ОГЛЕДАЛО“

АНА БОРИСОВА

Катедра „Музика“, Педагогически факултет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, България; anaborisova2017@gmail.com

INNOVATIVE PEDAGOGICAL TEHNOLOGY FOR VOCAL TRAINING WITH STUDENTS FROM HIGER MUSIC-PEDAGOGICAL SPECIALITIES BASED ON THE AUTOR'S MODEL „SINGING MIRROR“

***Abstract:** The research offers an original model for vocal training in pairs called "Singing Mirror". It is based on Bulgarian folklore singing. The idea for this type of training originated in early 2024. A few months after that, in June 2024, a pilot training was conducted with eight pairs of children, which provided an opportunity for in-depth research and analysis. My activities as a lecturer at the University of Veliko Tarnovo allowed me to experiment with this innovative vocal-pedagogical technology among students in their Master's musical programs. The experiment was conducted remotely and involved five students who had individual and pair training sessions, each lasting twenty minutes. Within the sessions, control and experimental groups were formed, which were analyzed and described. The students filled out protocols with five pre-chosen criteria, based on which the results of the study were reported.*

***Keywords:** Singing mirror, pedagogical technologies, innovations, singing in pairs, vocal coaching*

ВЪВЕДЕНИЕ

Идеята за генериране на иновативна технология за обучение на студенти от висшите музикално-педагогически специалности, беше вдъхновена не от емпиричния ми опит със самите студенти, а от педагогическия ми опит с мои възпитаници, обучаващи се към Сдружение „Анна-Фолкарт“, гр. Дряново. Това са деца, които се обучават в клас по българско народно рамките на неформалното образование, следващи методиката ми за обучение по народно пеене от дисертационния ми труд ***„Етапност при овладяване на орнаментиката в обучението по народно пеене“***.

През 2024 г. реших да проведа обучение по народно пеене през летния период (тип детски лагер). Търсих много варианти, чрез които да направя така, че за по-кратък период да проведа обучение с повече участници (тъй като желаещите за участие бяха много, а до този момент аз обучавах деца единствено в индивидуална форма на обучение). Притисната от фактора време и невъзможността да обхвана всички заявили желание, си поставих за цел да генерирам иновативна технология за обучение, която от една страна да обхване по-голям брой участници, а от друга да подобри индивидуалните им вокално-технически умения. Така се роди идеята за обучение по българско народно пеене за двойки деца - **„Пеещо огледало“,** което беше пилотно реализирано през юни 2024 г. в к.к. Албена с участието на осем двойки деца. По молба на част от родителите, чиито деца взеха участие в първия огледален лагер, през ноември същата година в гр. Стрелча, организирах и второ идентично обучение с участието на четири двойки деца. Резултатите от провеждането на двете обучения бяха практически реализирани чрез провеждането на концерти, демонстриращи високи индивидуални постижения, генерирани на база нововъведения авторски модел за обучение по народно пеене. Постигнатите от децата резултати, доведоха до решението ми да опиша стъпките и операциите, на база които изградих иновативна вокално-педагогическа технология.

Защо нарекох метода „Пеещо огледало“? Многократно в моята още детска практика на пеене (с импровизиран микрофон в ръка), заставах именно пред огледалото, за да видя (онагледя) резултата от моето вътрешно емоционално удовлетворение от процеса на пеенето, да ***„видя“*** пеенето и песента си. Начин, чрез който в детското си съзнание, утвърждавах моженето си и, на база на който го подобрявах всеки път, чрез всеки следващ опит. В своето решение да дам име на новия си проект „Пеещо огледало“, аз визуализирах идеята, че двама изпълнители (в случая деца), ще подобрят своите собствени умения именно на база наблюдението на партньора си (по аналог на моето огледално изображение). При провеждане на срещата ми с първата двойка деца, които обучавах по време на лагера, си дадох сметка колко точно и адекватно решение съм взела. Забелязах как децата се наблюдаваха, слушаха се внимателно и изпълняваха всяка от поставените от мен задачи, но с помощта на партньора си. При възникване на вокално-технически проблем при някой от партньорите в двойката, те разчитаха на него и неговата индивидуална демонстрация. Често пъти си задаваха въпроси: ***„ … как го направи, обясни… ?“ или „ … чуй сега, малко по-високо помисли този тон“***, или ***„… отвори си малко повече устата – ето така…“***.

Тези начални за моето изследване наблюдения с двете пилотни обучения с децата в Албена и Стрелча, ми дадоха увереност, че бих могла да насоча научното си внимание към провеждането на експериментално проучване на тази идея сред студенти от специалност ***Ръководство на музикални състави*** в дисциплината ***Технологии на вокалното обучение***, която също беше експериментална за мен, като университетски преподавател във Великотърновския Университет през летния семестър на академичната 2024-2025 г.

МЕТОДОЛОГИЯ

Обект на изследването е вокалното обучение на студентите от висшите музикално-педагогически специалности. **Предмет** на проучването е възможността за изграждане иновативна педагогическа технология за обучение на студенти от музикално-педагогическите специалности, базирана на авторски модел за обучение по българско народно пеене „Пеещо огледало“. **Цел** на настоящата разработка е провеждане на пилотно експериментално проучване за обучение по българско народно пеене сред студенти на база **иновативната педагогическа технология, базирана на авторския модел „Пеещо огледало“**.

Хипотезата на това изследване е, че въвеждането на иновативната педагогическа технология „Пеещо огледало“, ***ще подобри индивидуалните вокални умения на студентите, ще генерира по-голяма индивидуална мотивация за работа, ще изгради положително емоционално взаимодействие между партньорите в следствие екипната работа и ще опита намали (съкрати) времето, необходимо за овладяването на определени вокални цели и задачи от страна на студените.***

За да бъде реализирана тази задача, трябва: 1. Да се проучи, анализира и систематизира съвременната литература, ангажирана с педагогическите технологии и процесите, които ги обуславят; 2. Да се опишат технологичните процеси, които обуславят предлаганата иновативна педагогическа технология и защо нейното провеждане по време на обучението на студентите е от важно значение; 3. Да се сравнят и анализират резултатите от пилотното експериментално проучване сред петима студенти, (завършили бакалавърска степен Педагогика на обучението по музика), обучаващи се в магистърска степен Ръководство на музикални състави (РМС), проведено в началото на месец юни 2025 г. на базата на метода на удобната извадка/convenience sampling (избор на лица, които са лесно достъпни).

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВАТ ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ ТЕХНОЛОГИИ?

Представителите на различните концепции за образованието имат и специфични виждания за технологиите, използвани в тази област. Те се свързват с: процеса на обучение, техники, методи, форми и разнообразни средства. Акцентът пада върху дейността на учителя при преподаването, дейността на учениците при ученето и дейността по организацията и управлението на процеса. Такъв подход дава основание да се използва понятието „технологии в образованието“, „образователни технологии“, а преди всичко „педагогически или дидактически технологии“ или „технологии за преподаване“, „технологии за учене“. От гледна точка на процеса на обучение, **Павлов извежда три подраздела технологии на преподаване, на учене, на организация. Образователните технологии (педагогическите)** са насочени към институционализирано образование и за свободното време и зависят от възрастта (предучилищно, средно, висше и т.н.), основните дейности (за обучение – преподаване и учене, за възпитание, за управление) и субектите (за учителя и за ученика). [Павлов, 2001]

„Началото на по-системни опити за приложение на технологическия подход предимно при обучението се поставя в САЩ през 30-те и 40-те години на XX-и век и довежда до обособяване в наши дни на педагогическата технология като относително самостоятелно направление. За начало на програмираното обучение като ново направление в педагогическата теория и образователна практика се приема публикуваната през 1954 г. статия на американския учен Б. Скинър в сп. „Харвард Едюкейшън Ривю“, озаглавена „Науката за ученето и изкуството на преподаването“. [Петров, 2017]

Преди да разгърнем по същество разглеждания проблем – генериране на иновативна педагогическа технология за вокално обучение на студенти от музикално-педагогическите специалности – „Пеещо огледало“, трябва да дадем дефиниция за това, що е технологичен процес? „… Всеки технологичен процес обикновено се характеризира с: 1. Наличие на определена цел; 2. Структуриране на дейността за нейното изпълнение на етапи и операции; 3. Изготвяне на програма, която определя последователността в извършването на операциите; 4. Обратна връзка за осъществяване на поетапен мониторинг и корекции при необходимост.“ [Петър, 2017]

МЯСТОТО НА ПЕЕНЕТО ПО ДВОЙКИ В БЪЛГАРСКАТА АВТЕНТИЧНА ПЕСЕННА ТРАДИЦИЯ

Изграждането на иновативна педагогическа технология следва да бъде устойчиво изградена. Именно затова, нямаше как идеята да не бъде приравнена с присъствието на „пеещото огледалото“ в българската песенна традиция.

Пеенето е заемало специално място в българската традиционна култура. Било е част от обредния календар на българите и трудовия им процес. Хората са пеели по време на седянка, жътва, по време на всички инициационни процеси, свързани с прехода от детство към моминство (лазаруването), от моминство към невестинство, прехода от живота към смъртта. Според множеството етномузикологични проучвания, извършени от именити български изследователи, сред които можем да изтъкнем Васил Стоин, Елена Стоин, Николай Кауфман, Стоян Джуджев и други, българското народно пеене е едногласно и многогласно. Често пъти в автентичната фолклорна култура – антифонно (обособено на две групи, при които едната група запява, а другата отпява).

Николай Кауфман, в своята книга от 1968 г. **„Българската многогласна народна песен“**, ни споделя за това, че: „в началните опити да пеят момичетата, обикновено изпълняват основната мелодия на песента, а не акомпанимента, той се изпълнява при обучението от по-възрастния партньор – майката, каката и др.“ [Кауфман, 1968] В тази информална образователна среда – докато работят или по време на подготовка за изпълнение на определени обредни комплекси, малките са се учели едно от друго да пеят. Майката, бабата, лелята, демонстрират мелодията на дадена песен, а децата я „обработват“ докато играят. Коледарите и лазарките, в предварителните организирани срещи, седмици преди Бъдни вечер и Лазаровден, са се учили да пеят едногласно, в някои райони от страната, именно информално – един от друг, на ротационен принцип, на база на слухово подражание и демонстрация, често пъти именно на огледален принцип – едната пее, а първата, втората, третата – слушат и възпроизвеждат. Ето какво споделя и Елена Стоин в своето изследване **„Музикално фолклорни диалектни в България“**: „Едногласните жетварски песни или песни, изпълнявани ***„по сама“, „по саме“***, означава солово пеене, дори и, когато две певици се редуват антифонно. За някои едногласни песни обаче казват, че се пеят ***„по две“ и „по три“***. Това означава, че еднократното изпяване на една строфа от песента, се изнася последователно от две или три певици. При пеенето ***„по три“***, мелодията се разчленява на три части, което става различно. Един от начините е следният: една певица изпява ***целия десетосричен стих 4+6***, втората повтаря два пъти четиристичната част на същия стих, а третата певица продължава втората му шестсрична част.“ [Стоин, 1981] Ако анализираме внимателно казаното от Стоин, преди повече от четиридесет години, ще забележим, че по време на жътвата, трудовите дейности, жените са осъществявали помежду си латентно обучение по народно пеене – едната изпява десетосричника, втората изпява само първите четири срички, а втората останалите шест и така, на части, чрез строго и традиционно за съответните региони на страната стъпки операции, са се учили и са изпълнявали българските народни песни.

Базирайки се на устойчивите традиционни практики, съхранили българската народна песен до днес, имаме увереността, че новоизграждащата се педагогическа технология, ще придобие устойчива, развиваща и пълноценна база за вокално-педагогическото образование и възпитание на студентите – бъдещи вокални педагози.

ИЗПОЛЗВАНИ НАУЧНИ МЕТОДИ

Педагогическо наблюдение, анализ и синтез, метод на удобната извадка (convenience sampling), херменевтичен метод.

Какво представлява удобната извадка?

Удобната извадка е техника на извадка без вероятност, при която изследователите избират участници въз основа на тяхната лесна достъпност и близост - леснодостъпни, като например приятели, семейство или хора от определено място, за участие в проучването. Този метод контрастира с вероятностната извадка, при която всеки член на популацията има известен и равен шанс да бъде избран. Удобната извадка се характеризира с простота, бързина и икономическа ефективност, което я прави привлекателна за много изследователи.

Характеристики на удобната извадка

Неслучаен подбор: Участниците се избират по-скоро на базата на удобство, отколкото на случаен принцип, което води до по-висок риск от грешки при подбора. **Достъпност**: Извадката се състои от лица, които са лесно достъпни, което прави събирането на данни по-бързо и по-ефективно. **Разходи и ефективност**: Удобната извадка обикновено изисква по-малко ресурси в сравнение с по-стриктните методи на извадка, тъй като при нея отпада необходимостта от обширни процеси на набиране на персонал. **Пилотни проучвания:** В предварителните етапи на изследването удобната извадка може да помогне на изследователите да тестват методологии или да съберат първоначални данни без задълбочено планиране.

ТЕХНОЛОГИЗИРАНЕ НА ВОКАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ НА СТУДЕНТИТЕ НА ОСНОВАТА НА ИНОВАТИВНА ПЕДАГОГИЧЕСКА ТЕХНОЛОГИЯ „ПЕЕЩО ОГЛЕДАЛО“

Насочвайки се към схематизирането на технологичните процеси, **ще дефинираме основните стъпки и операции**, необходими за генерирането на **идеята за технологизиране на процеса при вокалното обучение на студентите**, изучаващи дисциплината **Технология на вокалното обучение.** Терминът „технологии“ трябва бъде отнесен към вокалните технологии като към начини и етапи при употребата на съвременната техника, както и начини за постигане и приложение. Генериране, конкретизиране, систематизиране, детайлизиране на вокално-технически (педагогически) практики, водещи до изграждане на специфични вокални умения, генериращи одобряване на индивидуалните вокални умения и бъдещите педагогически подходи на студентите. В този контекст, Анастасия Баткова споделя в своя дисертационен труд, че: „ Всеки музикален педагог създава своя авторски педагогически технологии в работата си, интегрирайки различни идеи, отчитайки нуждите на обучаваните и целите на обучението“ [Баткова, 2023]. В случая на дисциплината Технология на вокалното обучение, целта е за кратко време, на основата на работа в екип по двойки, да придобият и усъвършенстват специфични вокални умения, които да подобрят индивидуалните им вокално-изпълнителски способности.

ПОДГОТОВКА И ПРОВЕЖДАНЕ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНОТО ПРОУЧВАНЕ

Експериментът беше проведен с петима студенти от Великотърновския университет, Педагогически факултет, изучаващи дисциплината Технология на вокалното обучение, част от учебния план на магистърска степен Ръководство на музикални състави (РМС). Всички участници в експеримента са завършили бакалавърска степен „Педагогика на обучението по музика“ в същото учебно заведение.

За да бъде експериментът максимално прецизиран от една страна и адекватно проведен и анализиран, бяха подготвени протоколи, структурирани на база предварително подготвени пет критерия (описани в схемата по-горе), на които студентите трябва да отговорят, като посочат желания от тях **показател от 1 до 5** (от първи до четвърти критерий включително) и с лично описание, в свободен текст, да опишат чувствата, генерирани по време на съвместната работа с техния партньор – за пети критерий. *По-лесно ли овладяхте мелодията на песента при новопредложения метод? По лесно ли овладяхте орнаментиката при новопредложения авторов модел? Бяхте ли мотивирани при обучението си по новия авторов модел? По-бързо ли възприехте песенния образец на база авторовия модел? Изпитахте ли по-голямо удовлетворение (положителна емоция) при работата си по новия авторов модел?* Студентите получиха тези протоколи, непосредствено след провеждане на експеримента (02.06.2025 г.) и имаха за задача да ги попълнят и изпратят на посочен електронен адрес в рамките на същия ден, за да бъдат резултатите актуално отразени.

Водени от мисълта за спазване на етичните правила, имената на участниците в експеримента са изписани с инициали, а протоколите подписани собственоръчно от тях. Водещата изследването цел беше постигане на максимална достоверност на резултатите. За осъществяването ѝ бяха осъществени и видеозаписи на всички десет проведени обучителни сесии, които ще бъдат достъпни единствено за постигане целите и задачите на настоящото изследване. Всеки участник в експеримента е заявил устното си съгласие за участие в така проведения експеримент.

В помощ на проучването бяха генерирани **контролна група (КГ)** и ***експериментална група (ЕГ)***. Двойките, партньорите в експерименталните двойки, бяха определени на случаен принцип, без предварителни уговорки и подготовка. Сесиите, провеждани в двете групи бяха с еднакво времетраене. В **(КГ)** се обучаваше един студент (в колаборация с ментора – вокален педагог), а в ***(ЕГ)*** се обучаваха двама студенти (в колаборация с ментора – вокален педагог). Всяка от двете сесии беше с продължителност от **двадесет минути.** Репертоарът, на база на който беше проведено проучването, е базиран на автентични български песенни образци от дряновския край (Средна Северна България), които бяха предварително подбрани с еднаква сложност по отношение на мелодика, орнаментика, метроритмика и ладови особености, за да бъдат участниците поставени пред идентични обстоятелства в **(КГ)** и ***(ЕГ)***.

ОПИСАНИЕ НА ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ТЕХНОЛОГИЯ ЗА РАБОТА СЪС СТУДЕНТЕТЕ В (КГ) И (ЕГ) – СТЪПКИ И ОПЕРИЦИИ

С всеки студент **бе проведена индивидуална сесия** от двадесет минути и **сесия по новия авторов модел „Пеещо огледало“ – работа в екип с партньор**. В следващия текст ще бъдат

представени и двете групи, заедно със стъпките и операциите, които бяха осъществени във всяка от тях.

А) (КГ) Участници – вокален педагог (ментор) и един студент (участник)

- общо времетраене на сесията – **двадесет минути**;
- не се предвижда разпяване, тъй като предварително всеки от студентите е изпълнил самостоятелно тази вокално-техническа задача;
- активност на вокалния педагог – ментора: 1. **Двукратна демонстрация** на вокалното произведение в целия му вид в мелодично и орнаментално отношение; 2. **Декомпозиране на вокалното произведение** на вокални фрази (от цезура до цезура); 3. **Въвеждане на вокалните фрази от първия куплет на ротационен принцип** – ментор – обучаващ се; 4. **Корекция при настъпили интонационни или орнаментални неточности** и мотивиране за постигане на максимално овладяване на основните два критерия – въвеждане и овладяване на мелодията и орнаментиката на песента; 5. Изискване от страна на ментора към обучаващия се за **прочит и анализиране на целия текста на песента** (осъществяване на детайлизиране и изясняване на произношението на думите в текста и обяснение значението непознати за обучаващия се изрази); Разучаване на вокалното произведение с целия текст;
  6. Изпълнение на цялото произведение от студента.

Б) (ЕГ) (новият метод „Пеещо огледало“) Участници – вокален педагог (ментор) и двама студенти (участници)

- общо времетраене на сесията – двадесет минути;
- не се предвижда разпяване, тъй като предварително всеки от студентите е изпълнил самостоятелно тази вокално-техническа задача;
- активност на вокалния педагог – ментора: 1. Двукратна демонстрация на вокалното произведение в целия му вид в мелодично и орнаментално отношение; 2. Декомпозиране на вокалното произведение на вокални фрази (от цезура до цезура); 3. ***Изпълнение на всяка от вокалните фрази от двамата студенти на ротационен принцип; 4. При възникнал казус, при който един от студентите е овладял по-добре дадения интонационен или орнаментален момент, менторът изисква именно той да демонстрира на партньора си въпросния фрагмент от произведението. Ако демонстраторът има възможност да покаже или разясни на партньора си своето усещане, на база тактилния метод (чрез докосване с ръка върху гърлото – своето или на партньора си – основно при възникване на орнаментални проблеми) или чрез определен мануален жест на ръцете (за интонационни или орнаментални проблеми), той е напълно свободен и мотивиран да го направи. Менторът повтаря поставената задача чрез своя глас до момента, в който някой от двамата партньори не овладее поставената задача и не придобие увереност за индвидидуалното ѝ вокално представяне; 5. Осъществяване на прочит и анализиране на целия текста на песента от двамата партньори на ротационен (осъществяване на детайлизиране и изясняване на произношението на думите в текста и обяснение значението непознати за обучаващите се изрази). В случай, че единият от двамата партньори не е запознат със значението на определен израз, менторът дава възможност първо на партньора му да отговори, в случай че той има знание за смисъла и значението на***

поставения въпрос. Ако той няма това знание, менторът разяснява възникналия въпрос.

6. Изпълнение на цялото произведение от двамата партньори (студенти) на ротационен принцип.

ТАБЛИЦА 1

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОТОКОЛИТЕ					
	ОВЛАДЯВАНЕ НА МЕЛОДИЯТА НА ПЕСЕНТА	**ОВЛАДЯВАНЕ НА ОРНАМЕНТИКАТА НА**	**МОТИВАЦИЯ**	**БЪРЗИНА**	**ЕМОЦИЯ**
И. А.	**5**	**5**	**4**	**2**	**Вълнуващи емоции**
Р. Д.	**4**	**4**	**5**	**5**	**Чувствах спокойствие, увереност, споделеност и задоволство от постигнатото**
К. Д.	**3**	**2**	**4**	**3**	**Чувствах се добре, не изпитвах притеснения**
Л. К.	**3**	**5**	**5**	**4**	**Емоциите, които усещах бяха притеснение и мотивация**
И. Т.	**5**	**5**	**5**	**5**	**По-голям стимул имах от работата по двойки**

ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНИЯ

Базирайки се на метода на удобната извадка (convenience sampling) и работата с изключително малък брой участници – петима в конкретния случай, ще опитаме да изчислим резултатите, базирайки се на описателна статистика, използвайки средна стойност от получените резултати.

ПЪРВИ КРИТЕРИЙ – ОВЛАДЯВАНЕ НА МЕЛОДИЯТА: От резултатите по този критерий може да видим, че двама от участниците дават максимален брой точки, един дава оценка четири и други двама оценка три, което води до една много добра средна стойност, която може да бъде тълкувана като положителна и оптимистична за хипотезата на това пилотно проучване.

5+4+3+3+5 средна стойност 4

ВТОРИ КРИТЕРИЙ – ОВЛАДЯВАНЕ НА ОРНАМЕНТИКАТА: От резултатите по този критерий може да видим, че трима от участниците дават най-висок брой точки, един дава оценка четири и един оценка две. Този резултат също води до оптимистична прогноза, работеща в подкрепа на представената хипотеза.

5+4+2+5+5 средна стойност 4

ТРЕТИ КРИТЕРИЙ - МОТИВАЦИЯ: От резултатите по трети критерий се отчитат най-високи резултати, сравнени с останалите четири критерия. Трима са дали най-висока оценка, а двама – оценка четири. Този висок резултат дава основание да се счита, че едната от основните точки в хипотезата, а именното мотивацията от съвместната работа, е водещият фактор, въздействащ положително върху обучаващите се и техните бъдещи вокално-технически, вокално-педагогически и изпълнителски търсения.

4+5+4+5+5 средна стойност 4

ЧЕТВЪРТИ КРИТЕРИЙ – БЪРЗИНА: От резултатите по този критерий се вижда, че двама от участниците са посочили максимална оценка, един оценка четири, един оценка три и един оценка две. В този случай, базирайки се на отговорите на участниците, ще направя следното тълкуване. Най-ниският брой точки беше посочен от И. А. и К. Т., като тези участници са дали и допълнителни описания към протоколите си, касаещи напрежение по отношение на партньорството помежду си. Допуска се, че поради подбора на участниците, ***базиран на метода на удобната извадка***, в конкретния случай е генерирано партньорство, което е обвързано с определена емоционална несъвместимост, на база на която са отчетени и подобни резултати по този критерий. Това следва да бъде и повод за бъдещи проучвания, които, може би, трябва да бъдат генерирани между индивиди, които нямат минал емоционален опит помежду си (допуска се, че отрицателните настройки между индивиди с проблемни взаимоотношения, биха повлияли на подобен род маломерни проучвания).

2+5+3+4+5 средна стойност 3

ПЕТИ КРИТЕРИЙ: Резултатите по този критерий ще бъдат анализирани чрез метода на наблюдението, както и анализ от тенденциите в отговорите на участниците. Четирима от студентите генерират изцяло положителни емоции – вълнение, голям стимул, спокойствие, увереност, задоволство. Като единствена отрицателна емоция беше регистрирано притеснението. Отново чрез тълкуване, можем да допуснем, че притеснението генерирано при К. Т. , може би е повлияно отново

от несъвместимостта несъвместимостта с един от партньорите, описана собственоръчно в допълнение към индивидуалния протокол.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ

На база проведения експеримент се потвърди, че въвеждането на иновативната педагогическа технология, генерирана на основата на авторския модел за обучение по народно пеене ***„Пеещо огледало“*** значително подобрява индивидуалните вокални умения на студентите и създава по-голяма индивидуална мотивация за работа при всеки от тях. Видно от резултатите е, че моделът има потенциал да изгради емоционални взаимодействия (интеракции) между партньорите в следствие екипната работа, да съкрати (намали) времето за постигане на определени вокално-технически цели и задачи и да даде отправна точка за адекватната вокално-педагогически реализация на обучаващите се студенти – бъдещи музикални (вокални) педагози.

Съвременната методика на вокалното обучение трябва да предоставя гъвкави, иновативни и работещи методи и подходи, генериращи положителни резултати във формална и неформална образователна среда. Броят участници в експеримента (петима) е малък и крие определени рискове и неточности по отношение на крайните резултати. Със сигурност обаче е една добра изходна позиция за утвърждаване на тази иновативна вокално-педагогическа технология. Именно затова, терен за научна среща в това изследване си дадоха педагогическите технологии и вокалното обучение, на основа на които, за първи път се **представи иновативният модел „Пеещо огледало“**, на база на който бяха генерирани много добри резултати. Ето защо, по-нататъшните търсения, базирани на разгледания модел, ще се фокусират върху много по-обстойно, задълбочено (по отношение на извадката) и разнопосочно (по отношение вида участниците спрямо образователния им етап) изследване, което ще има за цел да развие цялостна иновативна вокално-педагогическа стратегия, на база на която да се постигат устойчиви резултати, кореспондиращи със съвременните образователни потребности на обучаващите се в различните образователни етапи.

БЛАГОДАРНОСТИ

Изказвам своите най-искрени благодарности към своите възпитаници и техните родители, част от Сдружение „Анна-Фолкарт“, гр. Дряново (основано през 2013 г.), които са вдъхновители на всички мои научно-изследователски проекти.

Благодаря на своите студенти от магистърска програма Ръководство на музикални състави, които участваха в проведения експеримент с удоволствие, любопитство и удовлетворение.

Благодаря на колегите, които подкрепиха тази разработка със съвети, насоки и логистика. Вярвам, че иновативната крачка, която нарекох „Пеещо огледало“, ще се развива и прилага в много различни институции и страни по света и ще обогатява музикално-културните светове на деца и възрастни.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Kaufman, N., (1968) Balgarskata mnogoglasna narodna pesen, Sofia: Nauka i izkustvo.
2. Pavlov, D., (2001) Obrazovatelni informatsionni tehnologii, Sofia: IK „Daniela Ubenoova“.
3. Petrov, P., (2017) Inovatsionni obrazovatelni tehnologii i interaktivni metodi na obuchenie, Sofia: Avangard.
4. Stoin, E., (1981) Muzikalno-folklorni dialekti v Balgaria, Sofia: Muzika.
5. https://artacademyplovdiv.com/doktoranti/proceduri/Anastasiya%20Batkova/Avtoreferat.pdf 2023 (accessed 01.07.2025).